

BBABAC/BSOBAC Bacheloroppgave 2023 vår

Barnets perspektiv og barneperspektivet – å vokse opp i lavinntekt

University of
Stavanger

**Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Bachelor i sosialt arbeid
UIS mars 2023**

**Kandidatnummer: 4013
Antall ord: 9252**

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	4
1.1 BAKGRUNN FOR TEMA	4
1.2 PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING	4
1.3 BEGREPSAVKLARINGER	5
1.3.1 BARNEPERSPEKTIVET	5
1.3.2 BARNETS PERSPEKTIV	5
1.4 FORMÅL MED OPPGAVEN	5
2.0 FAGLIG KUNNSKAP	5
2.1 BARNEPERSPEKTIVET OG BARNETS PERSPEKTIV	6
2.1.1 BARNETS RETT TIL Å BLI HØRT	7
2.1.2 GJENSIDIG SKJERMING	7
2.1.3 RELATIV FATTIGDOM	8
2.1.4 SOSIAL KAPITAL	8
2.1.5 BARNETS BESTE	9
3.0 METODE	9
3.1 VALG AV METODE	9
3.2 LITTERATURSTUDIE SOM METODE	10
3.3 DATAINNSAMLING	11
3.3.2 BEGRUNNELSE FOR INKLUSJONS- OG EKSKLUSJONSKRITERIER	12
3.3.3 ANALYSE GJENNOM OVERSIKTSTABELL	13
3.4 PRESENTASJON AV FORSKNINGSARTIKLENE	15
3.4 STUDIENS TROVERDIGHET	17
4.0 PRESENTASJON AV FUNN	17

4.0.1 BARNETS PERSPEKTIV	
18	
FRITIDSAKTIVITETER	18
SOSIAL KAPITAL OG EKSKLUSJON	18
4.0.2 SAKSBEHANDLERS PERSPEKTIV	19
«SKJERME BARNA?»	
19 MULIGHETSROM VED Å SNAKKE MED BARN	
.....	20
4.1 DISKUSJON AV FUNN
<u>21</u>	
4.1.2 SOSIAL EKSKLUSJON OG SOSIAL KAPITAL	
21	
4.3 SOSIAL ARV	22
4.4 BARNES RETT TIL DELTAKELSE OG MEDVIRKNING	
23	
5.0 AVSLUTNING
<u>25</u>	
5.1 KONKLUSJON
<u>25 LITTERATURLISTE:</u>	
.....	26

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for tema

Selv om Norge regnes som et av verdens rikeste land, er Norge likevel preget av fattigdom. I følge statistisk sentralbyrå er det 11,7% som lever i en husholdning med vedvarende lave inntekter, som tilsvarer 115 000 barn. (Normann & Epland, 2021). Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier kan oppleve flere utfordringer som følge av fattigdom, som preger dem der og da, men også i fremtiden. For dem som vokser opp i husholdninger med lavinntekt foreligger en økt risiko for å selv få lav inntekt i voksenlivet (Normann, 2021). Derfor vil jeg sammenligne og se på barns subjektive opplevelser av fattigdom, sammenlignet med ulike saksbehandlers oppfatning av barn som vokser opp i lavinntekt, altså teorien om barnets perspektiv og barneperspektivet (Sommer et al. 2010). Dette skal jeg gjøre ved hjelp av litteraturstudie, som er både av kvalitative og kvantitative metoder for det helhetlige bildet.

Min interesse for dette temaet kom da jeg selv var et av disse barna, men følte meg oversett. Det var ingen som noen gang spurte hvorfor jeg ikke kunne komme i barnebursdagene eller bli med på håndballturene. Med andre ord så synes jeg at det er for lite fokus på det. Da jeg skulle lete etter artikler om barn og unges opplevelser av fattigdom, fant jeg lite data, noe som sier mer enn nok. Jeg vil skrive om dette temaet i håp om å åpne øyene til folk om hvordan det faktisk er for disse barna gjennom deres perspektiv, for å få innblikk i hvordan voksnes perspektiv av barna ikke alltid matcher.

1.2 presentasjon av problemstilling

Flere barn i lavinntektsfamilier blir ikke hørt om deres opplevelser og behov. Selv om det er tydelige føringer i offentlige institusjoner at barn har en rett til å bli hørt, blir de sjeldent gitt muligheten, selv i avgjørelser som angår dem (Rugkåsa & Bergheim, 2020).

Problemstillingen min er derfor: Hvilken betydning har barnets perspektiv og barneperspektivet for barn som vokser opp i lavinntekt?

I denne oppgaven skal jeg da ta for meg begrepene barnets perspektiv og barneperspektiv og hvilken betydning disse har for barn som vokser opp i lavinntekt.

1.3 Begrepsavklaringer

Her skal jeg forklare betydningen av begrep som vil bli brukt ofte videre i oppgaven, for å styrke leserens forståelse av hva oppgaven virkelig handler om.

1.3.1 Barneperspektivet

Teorien om barneperspektivet representerer voksne som retter oppmerksomheten mot å prøve å forstå barns perspektiv så realistisk som mulig, det gjelder å forstå barns forståelse av verden og deres atferd fra deres ståsted (Sommer et al., 2020). Likevel vil de voksnes perspektiv og forståelse være et objektivt perspektiv av barna.

1.3.2 Barnets perspektiv

Barnets perspektiv presenterer barnas egne opplevelser og forståelse av deres livsverden, i motsetning til barneperspektivet er fokuset her barna som et subjekt i deres egen verden og fenomenologi (Sommer et al., 2010). Fenomenologi vil si barnets subjektive virkelighetsoppfatning som handlende, følende, opplevende og forstående individer (Nilsen, 2017).

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er få og formidle mer kunnskap om hvordan det oppleves for barn og unge som vokser opp i lavinntekt. I tillegg vil jeg ta for meg effekten av å inkludere barnet mer i møtet med offentlige institusjoner, ved å la barnet bli hørt selv og ikke kun presenteres gjennom foreldre. Barn som vokser opp i lavinntekt er et voksende problem i Norge, derfor synes jeg det er viktig for sosialarbeidere å utvikle og finne muligheter for å forebygge dette problemet i fremtiden. For å kunne gjøre dette er det essensielt å inkludere dem det gjelder, så jeg vil gjennom denne oppgaven forsøke å gi mer innsikt i hvilken forskjell det gjør å inkludere barnets perspektiv.

2.0 Faglig kunnskap

I dette avsnittet skal jeg anvende noen teorier og faglig litteratur som jeg mener er relevant for å kunne belyse problemstillingen min bedre. Teorien jeg har valgt å bruke er teorien om barneperspektivet og barnets perspektiv (Sommer et al., 2010). Jeg mener at denne teorien er svært relevant for oppgaven min da den hjelpe med å belyse problemstillingen min ved å forklare forskjellen mellom barneperspektivet og barnets perspektiv i teori og praksis. Ved

hjelp av denne teorien vil jeg kunne få en sammenheng med de funnene jeg har gjort meg. Videre så vil jeg anvende faglig teori om fattigdom generelt og fattigdom i et velferdssamfunn for å styrke forståelsen av handlingen.

2.1 Barneperspektivet og Barnets perspektiv

Barneperspektivet er et komplekst begrep med mange forståelser og definisjoner (Sommer et al, 2010). Voksnes sterke ønske om å forstå barnets perspektiv kan møte på motgang, et forsøk om å lese og forstå seg på barnets kroppsspråk og uttrykk kan være en av de.

Utviklingspsykologen Stern (1985) nevner det at siden voksne ikke kan gå inn i barns verden, at de vil forsøke å forstå dem gjennom å observere og tolke dem; et smil betyr at barnet er lykkelig og om barnet gråter er det ulykkelig (Sommer et al. 2010, s. 20). Det er dessverre mer avansert enn som så, som Stern påpeker så vil barn som vokser opp lære seg å snakke, som vil gjøre ting lettere men også vanskeligere, når de kan snakke vil de også kunne gjemme og lyve om deres tilstand (Sommer et al. 2010, s. 20). Selv om det finnes flere ufullstendige definisjoner og meninger om hva barneperspektivet betyr og innebærer, kan en forme seg en mer fullstendig definisjon ved hjelp av disse.

I boken «*Child Perspectives and Children's Perspectives in Theory and Practice*» (Sommer et al. 2010) kom de frem til den endelige definisjonen; at voksnes oppmerksomhet er rettet mot å forstå barns oppfatninger, opplevelser og handlinger i verden. Perspektivet skapes av voksne som søker bevisst og så realistisk som mulig å rekonstruere barns perspektiver, dette utelukker teorier om barn som ikke hjelper å forstå barn fra deres synspunkt. En kan fortsatt konkludere med at selv om barneperspektivet forsøker å komme så nært barns opplevelsesverden som mulig, vil de alltid kun representere voksnes objektivisering av barn. (Sommer et al., 2012, s. 22).

I tillegg finnes det to ulike perspektiver innenfor barneperspektivet, et innenfra- og et utenfra perspektiv. Et innenfra perspektiv ligner barneperspektivet som er definert i Sommer et al. (2010) hvor de voksne forsøker å se verden fra barnas perspektiv (Jensen, 2021, s. 31). Et utenfra perspektiv er derimot er basert på generell kunnskap om barn og en generalisert forståelse om hva det betyr å være et barn (Jensen, 2021, s. 31-32).

Til kontrast så presenterer barnets perspektiv deres erfaringer og forståelser i deres livsverden og fokuset er på barnet selv som et subjekt i deres verden (Sommer et al. 2010). Å ta hensyn til barnets perspektiv er svært viktig i samhandling med dem. I en skole sammenheng så vil de fleste lærere tro at de vet hvordan barn tenker, men det er en reell forskjell mellom å ha en ide om barns tankegang og å faktisk tolke og oppfatte den hele tiden i hverdagen (Sommer et al. 2010, s. 204). Det er derfor viktig for lærere å stille åpne spørsmål som kan få barna til å uttrykke seg, på denne måten kan læreren avgjøre og se hvordan de ligger an med forståelsen av det som presenteres (Sommer et al. 2020, s. 204). Ved mangel av kommunikasjon så vil læreren snakke om noe barna ikke forstår, bruke ord dem ikke forstår og hele meningen med timen vil forsvinne. Ved mangel på kommunikasjon med barna, vil dette kunne være et problem ved flere anledninger. En går ut ifra ens tanker og ideer om hva barna forstår og tenker (barneperspektivet), i stedet for å få barnets perspektiv gjennom kommunikasjon, som er nødvendig for at læringsprosessen skal fungere.

2.1.1 Barnets rett til å bli hørt

Jeg viser her til lov 21. mai 1999 nr. 30 lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven – mrl) vedlegg. 8 art. 12 Barnekonvensjonen (bk). Første ledd av loven nevner barnets rett til å gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som berører barnet. Andre ledd sier noe om barnets rett til å bli hørt i alle rettslige og administrative saksbehandlinger som angår barnet, direkte eller gjennom en representant. At barnet skal bli hørt er altså en rett som er nedfelt i Norges lover og derfor bør bli bevart. Denne loven gjelder altså også for barn som vokser opp i lavinntekt der de er i kontakt med en offentlig institusjon som NAV. Det at barnet skal «bli hørt» kan virke som at barnet blir gitt en passiv rolle, men det viser likevel at noen har ansvar for å innhente barnas synspunkter og høre på hva barnet har å si, som gir en rett til medbestemmelse (Sandberg, 2020, s. 99).

2.1.2 Gjensidig skjerming

De aller fleste foreldre ønsker å skjerme barna sine fra familieøkonomien i form av strategier som hindrer eller demper de negative følgene av lavinntekt som begrenser mulighetene til å delta på samme måte som de andre barna gjør (Martens, 2012, s. 64-65). Det vil si at disse foreldrene prioriterer og bruker større deler av lønna på barna. Likevel så kan skjermingen bare gå så langt. Når barna er yngst er denne prosessen lettere, men når de vokser opp så blir det vanskeligere. Noen foreldre velger å være ærlige om økonomien, som fører til at barna

selv tar større del og ansvar i familieøkonomien. Det at barna er vitende gjør dem til deltakere av familieøkonomien, og flere barn tilpasser seg det å ha lav inntekt ved å ikke spørre om ting de ønsker seg eller vil være med på for å beskytte foreldrene (Martens, 2012, s. 65). Dette fører til at de selv trekker seg unna og ekskluderer seg fra aktiviteter med jevnaldrende (Martens, 2012, s. 65). Dette er et godt eksempel på at barn ofte er mye mer bevisste og handlende enn det vi tror, så barnets perspektiv er noe som virkelig burde bli vektlagt mer da det stadig blir bevist at de forsøker å håndtere mye selv som kan bli en byrde over tid.

2.1.3 Relativ fattigdom

Norge er et velferdssamfunn der de aller færreste lever i ekstrem fattigdom der de ikke har råd til grunnleggende som mat, klær og hus. Derfor er det viktig å oppklare at når vi her snakker om fattigdom eller lavinntekt så er det relativ fattigdom det er snakk om. Relativ fattigdom vil si at en opplever å være fattigere enn de fleste i landet, som etter EU betyr en inntekt som er på 60% under enn medianen (Danbolt, 2022). Medianinntekten vil si den inntekten som er midt på skalaen av alle inntekter (Danbolt, 2022). Med andre ord så vil dette si at en får dekket sine grunnleggende behov, men at en kanskje ikke har mulighet til å delta på samme måte i samfunnet som de andre i landet, for eksempel i form av reising eller fritidsaktiviteter.

2.1.4 Sosial Kapital

Sosial kapital er et komplekst begrep, som består av flere ledd og påvirker livet på en måte som kan både åpne og lukke dører i form av muligheter. Derfor synes jeg at det er viktig å gå dypere inn på hva sosial kapital er, for å videre forstå sammenhengen mellom sosial kapital og lavinntekt. Først og fremst så kan sosial kapital være ressurser som er tilgjengelige gjennom deltakelse i sosiale nettverk (Martens, 2012, s. 32). Videre så kan sosiale ressurser forstås som nettverk av gjensidighet, tillit, felles verdier og normer og engasjement for fellesskapets beste og der ressursene kan benyttes for å nå mål (Martens, 2012, s. 32). Altså hvor mye sosial kapital en har, er avhengig av nettverket en kan mobilisere ved at personene i nettverket besitter annen kapital (Martens, 2012, s. 32). Lettere sagt så har nettverket mye å si for den sosiale kapitalen og tilgang til ressurser.

Putmans distinksjon, sosial kapital som bånd og bro

For å gjøre dette enda lettere å forstå skal jeg ta for men en teori som Putman forklarer slik; «Sosial kapital som bånd, er det som binder folk sammen» (Martens, 2012, s. 32). Dette kan

være felles verdier og personlige relasjoner mellom folk som gjør at det blir gjensidighet og solidaritet mellom disse, disse båndene kan gjøre at nettverket blir mer ekskluderende og vanskeligere å komme innpå uten at en deler de samme interesser og verdier (Martens, 2012, s. 32). På den andre siden har vi sosial kapital som broer. Denne type kapital er mer nyttig for å komme seg videre i livet. Dette består av et mer åpent og uregelmessig nettverk en gjerne benytter seg i forbindelse med arbeid eller forening, altså en kapital en kan benytte seg av for å få seg jobb eller informasjon om noe en trenger (Martens, 2012, s. 32). Her er det også lettere å komme seg inn. Jo mer kapital en besitter jo flere dører kan en åpne. Det er fordi at gjennom nettverk og det å kjenne gitte personer så kan en få tilgang til ulike tjenester, og i tillegg har betydning for barnas oppvekstvilkår i form av utdanning, jobbmuligheter, integrering og tilpasning i samfunnet (Martens, 2012, s. 32). Så for eksempel for barn som vokser opp i lavinntekt så kan besittelse av sosial kapital gjøre veien videre lettere for dem, noe jeg skal gå enda mer inn på senere.

2.1.5 Barnets beste

Barnets beste er et grunnleggende hensyn som kommer til syne i Barnekonvensjonen art.3 og art. 12, Grunnloven § 104 og forvaltningsloven § 17. Barnets beste er altså nedstemt i flere av Norges lover. Barnets beste er en rettighet, grunnleggende hensyn og en saksbehandlingsregel og at barnet har en rett til å bli hørt direkte er utgangspunktet, men kan også høres gjennom objektive personer som foreldre (Udir, 2023). At barnet skal bli hørt er altså en rett, og her skal barnets perspektiv komme frem uavhengig av alder eller andre forutsetninger, men barnet selv har ikke en plikt til å uttale seg (Udir, 2023). At barnets beste er et grunnleggende hensyn veier mye, og barnets egne synspunkt, meninger opplevelser skal bli hørt i alle saker som berører dem. Dette betyr at det gjelder også barn som vokser opp i lavinntekt. Dersom familien er i kontakt eller mottar stønad fra offentlige institusjoner skal barns stemme og barns perspektiv bli vektlagt og vurdert. Barneperspektivet vil ikke kunne få dette frem barns opplevelser og synspunkt fra samme måte, da foreldrene har et objektivt perspektiv av hva barnet går gjennom. Dersom barnet selv ønsker å bli presentert gjennom foreldrene er det også barnets valg og stemme som blir hørt.

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

For å finne den best egnede fremgangsmåten for å kunne belyse og løse problemstillingen, er det viktig å velge en passende metode (Dalland, 2020, s. 53). Metoden en har valgt sier noe om hvordan en bør gå frem når en skal finne og etterprøve kunnskap (Dalland, 2020, s. 53). Metoden skal kunne hjelpe til å få svar på det en vil undersøke, derfor er det viktig å vurdere hvilken metode som passer best til problemstillingen en skal løse. Dersom en skal se på for eksempel lønnsforskjeller i landet, ville det lønnet seg å bruke kvantitativ metode. Fordelen med det er at en får data som er målbare, tallene kan for eksempel brukes for å finne svar på utbredelse av et problem (Dalland, 2020, s. 54). Et eksempel på det kan være økt fattigdom i landet, som kan ved hjelp av tall fra ulike årstall kan gi oss muligheten til å sammenligne og se på forskjeller i befolkningen gjennom tidene. Dersom en skal svare på mennesker subjektive opplevelser og erfaringer av et fenomen, brukes kvalitativ metode (Dalland, 2020, s. 54). Eksempler på kvalitative metoder er observasjon eller intervju.

Det er viktig å vurdere valget av metode, selv etter undersøkelsen av den ønskede metoden. Slik finner en ut om en har foretatt det beste valget, eller om en annen metode kunne gitt oss et bedre og mer pålitelig datamateriale (Dalland, 2020, s. 58). Åpenhet om prosessen og eventuelle usikkerheter underveis vil styrke påliteligheten for dem som leser.

3.2 Litteraturstudie som metode

Det som kjennetegner en litteraturstudie er at en bruker litteratur, som for eksempel teori eller data fra empiriske studier som allerede ligger ute (Dalland, 2020, s. 199). Hvilken informasjon og data en søker etter, vil bli påvirket av det en har valgt å undersøke (Dalland, 2020, s. 199). Å gjennomføre litteraturstudie innebærer systematiske søk. Det vil si at søket er gjennomført med en plan, ved å strukturere problemstillingen og finne de søkeordene som vil gi forskningen man trenger for å belyse problemstillingen. I tillegg argumenterer noen for at det i en litteraturstudie er viktig at andre forskere skal kunne finne tilbake til de samme resultatene på nytt, så det å dokumentere og planlegge prosessen er viktig for etterprøvbarhet. (Søk & Skriv, 2022). Litteraturstudie vil bli brukt som metode i denne oppgaven, for å se på barns

perspektiv og barneperspektiv på oppfatninger av hvordan det er for barn og unge å vokse opp i vedvarende lavinntekt.

Bakgrunn for valget av litteraturstudie som forskningsmetode, er at det finnes mye eksisterende litteratur innenfor temaet lavinntekt som er aktuelt for forskningen min, selv om det ikke var fullt så mye om barns subjektive opplevelser klarte jeg å finne få men gode artikler. En kvalitativ metode hadde også vært aktuelt for å besvare oppgaven, men med tanke på begrensninger som tid, ville det blitt utfordrende å utføre nok intervju til å kunne presentere pålitelige resultater. I tillegg er det flere faktorer en må ta til betraktning ved intervju av barn og unge under 18 år, som er målgruppen her. En av faktorene er at vi ikke har lov til å gjennomføre intervju av barn. Det er i tillegg en tidskrevende prosess å rekruttere nok informanter til intervju, i forhold til de gitte rammene. Med henhold til disse vurderingene har jeg valgt å bruke allerede eksisterende litteratur og forskning rundt temaet. Jeg har forsøkt å dokumentere forskningsprosessen på en systematisk og transparent måte. Ved å inkludere flere aktuelle synspunkter og forskning som støtter opp argumentene.

3.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen pågikk perioden 6.januar – 25. januar der jeg søkte etter fagfelleverderte artikler i databasene Idunn, Oria, Google Scholar, Fontene og Scopus. Jeg har foretatt søk på både norsk og engelsk.

For å få tilgang på studier som undersøker barn og unges subjektive opplevelse av å vokse opp i fattigdom, måtte jeg utforme aktuelle søkeord. Søkeord jeg valgte å bruke var; «barn og fattigdom», «barn og lavinntekt», «konsekvenser av fattigdom», «fattig i Norge», «barnefattigdom», «poverty» og «children's poverty». Google Scholar var den databasen som ga flest treff på alle søk, men der flertallet var bachelor- og masteroppgaver. Jeg valgte å se vekk i fra dette da jeg kun ville inkludere fagfelleverderte artikler, og valgte å forholde meg til treffene fra Idunn, Oria og Fontene eller studier identifisert via andre fagfelleverderte tidsskrifter. For en mer detaljert beskrivelse av hvordan jeg kom frem til de valgte artiklene, se vedlegg 1:

3.3.1 inklusjons og eksklusjonskriterier

For å begrense og aktualisere søkene etter det en ser etter, utformet jeg inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Før søket startet så satte jeg meg noen inklusjons og eksklusjonskriterier. Det gjorde jeg for å begrense søkene til det jeg så etter og det som kunne best svare på oppgaven.

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
<ul style="list-style-type: none">- Deltakere: barn og unge under 18år, saksbehandlere og foreldre - Ikke eldre studier enn 5 år.- Fagfelleverderte artikler- Artikler fra Norge- Norsk og Engelsk- Fokus: kartlegge barn og unges erfaringer med å leve i vedvarende fattigdom/lavinntekt ved hjelp av Kvalitative og kvantitative forskningsdesign	<ul style="list-style-type: none">- Deltakere: Voksne uten relasjon til de utsatte barna.- Eldre studier enn 5 år.- Bachelor/Mastere som kilde- Artikler uten fagfellevurdering (for eksempel Bachelor/Materoppgaver) - Artikler fra andre land enn Norge.

3.3.2 Begrunnelse for inklusjons- og eksklusjonskriterier

Et ønske om å begrense søket på ca. 5 år, slik at artiklene jeg bruker fortsatt er dagsaktuelle og relevante fordi temaet som skal forskes på har endret seg med årene. Med tanke på at fokuset rettes på forskning som omhandler å vokse opp i vedvarende lavinntekt, synes jeg at det er viktig å begrense det til land som har lignende økonomi og samfunnsstruktur som Norge, da det vil gi de mest nøyaktige resultatene for hvordan det oppleves for barna som vokser opp i fattigdom i land som Norge, gitt den norske velferdsstaten. «En velferdsstat er kjennetegnet ved at det offentlige spiller en sentral rolle i beskyttelsen og opprettholdelsen av den økonomiske og sosiale levestandarden blant innbyggerne» (Civita, 2017).

Jeg ønsker heller ikke å ta hensyn til andre voksne enn saksbehandlere og foreldre i denne oppgaven, så jeg har derfor valgt å sette en grense på at forskningen jeg anvender skal

omhandle barn og unge under 18 år. Jeg har valgt å inkludere saksbehandlere og foreldre da de spiller en stor rolle for barn som vokser opp i lavinntekt. Slik kan jeg få et mer helhetlig bilde av hvordan det oppleves av barna selv som vokser opp i fattigdom, og hvordan det oppfattes og jobbes med av saksbehandlere og de voksne som saksbehandlere snakker med på vegne av de berørte barna. Her vil det være mest relevant å bruke litteratur og forskning som baserer seg på samtaler og observasjoner av saksbehandlere, barn og unge. Altså kvalitative artikler for å få innblikk i deres subjektive opplevelse, som er det jeg er ute etter med den valgte problemstillingen. Jeg ville opprinnelig benytte meg av kun kvalitative studier, men fant ikke nok til at det kunne belyse problemstillingen godt nok, derfor valgte jeg å også inkludere kvantitativ forskningsdesign. Det som er positivt med å inkludere begge er at funn fra kvantitativ forskning kan gi meg et mer helhetlig bilde ved hjelp av tall, som vil være viktig og aktuelt for forskningen min.

Kriterier som språk er satt av praktiske grunner. Selv om jeg kun er interessert i studier fra Norge, valgte jeg også å søke på engelsk, da mange norske forskere også publiserer på Engelsk. Til slutt endte jeg opp med fire artikler som jeg som samsvarte med inklusjonskriteriene mine, og som jeg kunne forske videre på med henhold til den valgte problemstillingen. Her er de artiklene jeg identifiserte:

1. Thorød, A. B. (2022). Er det for dyrt? Om barns deltakelse og valg av organiserte fritidsaktiviteter når familiens økonomi er svak. *Fontene forskning*. Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom. (Rugkåsa & Bergheim, 2020).
2. Rugkåsa, M. & Bergheim, B. (2020). Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom. *Idunn*, 23(3), 157-169
3. Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. (2019). Å ha lite der de fleste har mye: Nabolagets betydning for subjektiv fattigdom blant ungdom i Oslo. *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 18(2), 139–170.
4. Kane, A. A., Neverdal, S. & Stenberg. (2018). Barnets rett til en forsvarlig levestandard. Utøvelse av skjønn i Nav og barneverntjeneste. *Fontene forskning* (11)1, 17-29.

3.3.3 Analyse gjennom oversiktstabell

Under har jeg laget en tabell som gir en bedre oversikt over de fire artiklene jeg har valgt å inkludere. Ved hjelp av denne tabellen kan en få et overordnet innblikk i hva formålet er, hvilken metode som er brukt, hvem som er respondentene og aktuelle temaer i de ulike artiklene. På denne måten kan jeg få bedre oversikt over eventuelle likheter og forskjeller mellom artiklene og finne sentrale temaer som går igjen eller som skiller seg ut. Artiklene har trolig hatt ulike metoder og utgangspunkt for studiet innenfor det samme temaet, det gir muligheter for å sammenligne ved å se på likheter og forskjeller mellom dem. På denne måten kan en sitte igjen med et større bilde og bedre forståelse.

Jeg valgte å ta i bruk en tematisk analyse; fordi den gir et nyttig og fleksibelt forskingsverktøy, som kan gi en rik og detaljert, samt kompleks redegjørelse for data (Braun & Clarke, 2006, s. 78). En tematisk analyse består også av ulike faser for hvordan en skal gå frem for å identifisere og gjennomgå de ulike dataene og temaene. Den første fasen består av å gjøre seg kjent med dataene, videre å systematisere ulike data etter egenskaper, se etter potensielle/ relevante temaer, gjennomgå temaene, identifisere tema og til slutt produsere en vitenskapelig rapport av analysen (Braun & Clarke, 2006, s. 97). Jeg gjorde dette ved å først lese artiklene mine om og om igjen for å gjøre meg kjent med dem. Når jeg var blitt kjent med tekstene begynte jeg å notere meg ting eller egenskaper som stod ut i de forskjellige artiklene, for å så se hvilke temaer som kunne identifisere disse. Deretter tok jeg en gjennomgang og sammenlignet temaene for å forsikre meg at disse temaene var passende og relevante til artiklene og til å løse problemstillingen min, for å vurdere om disse artiklene ville kunne hjelpe meg videre. Til slutt fikk jeg dette ned i en tabell som Thidemann har presentert, som et hjelpemiddel til å sammenfatte innholdet fra artiklene (Thidemann, 2019, s. 95).

Tabell 1:

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter	Alder	Sentrale temaer
-------------------	---------------	---------------	---------------	---------------------	--------------	------------------------

Thorød, 2022	Er det for dyrt?	Viser til hvordan barn påvirkes av lavinntekt i valg av fritidsaktiviteter.	Kvalitativ metode; intervju.	26 Barn og 26 foreldre.	11-13	Lavinntekt, fritidsaktiviteter
Rugkåsa, M. & Bergheim, B. 2020	Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom	Viktigheten av barns deltakelse og stemme i møte med offentlige instanser.	Kvalitativ metode: gruppe randomisert studie og kvalitativ prosessevaluering	29 Nav-Kontorer, saksbehandlere	Over 18.	NAV, lavinntekt, brukermedvirkning
Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. 2019	Å ha lite der de fleste har mye	Belyse hvordan fattigdom oppleves for barn og unge i ulike områder.	Kvantitativ metode, spørreundersøkelse.	Ungdomsskole elever, mer enn 24 000 respondenter.	1316 år.	Lavinntekt, utskillelse, fattigdomsopplevelsen.
Kane, A. A., Neverdal, S., Stenberg, O., 2018	Barnets rett til forsvarlig levestandard	Hvorvidt barnets rettigheter blir bevart i forhold til det å vokse opp i lavinntekt.	Kvalitativ metode, intervju.	12 informanter i seks kommuner, der informantene er sosialarbeidere.	Over 18 år.	Lavinntekt, barnets rettigheter.

3. 4 Presentasjon av forskningsartiklene

Jeg har benyttet meg av fire forskjellige forskningsartikler til denne oppgaven. Jeg skal derfor her gå gjennom hovedpunktene i hver av de, for å vise deres relevans til å belyse problemstillingen min.

Den første artikkelen; «Er det for dyrt?», er den jeg valgte først å bruke som en av mine fire vitenskapelige artikler. Jeg valgte den fordi den inneholder barn og unges subjektive opplevelse av lavinntekt i form av intervju. Her belyser de blant annet i hvilken grad deres valg og muligheter er påvirket av familieøkonomien, blant annet valg av fritidsaktiviteter. Dette er svært viktig og dagsaktuelt da det er en økning av barn i lavinntekt, og en får større innsikt av hvilke begrensninger økonomien har, og i hvilken grad det direkte og indirekte påvirker barna.

Artikkel nr. 2; «Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom»

I denne artikkelen belyser Rugkåsa og Bergheim viktigheten og forskjellen det utgjør at barn deltar i samarbeid med offentlige instanser. For å belyse dette har NAV gjennomført et forskningsprosjekt; *Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier i NAV (HOLF)*. Dette prosjektet gir oss større innsikt over hvilken forskjell barns stemme gjør, gjennom saksbehandlerens perspektiv. Gjennom HOLF-prosjektet forteller saksbehandlere om hvordan deres oppfatning forandres før og etter de faktisk inkluderer barnet. Jeg synes denne artikkelen er svært viktig og relevant for problemstillingen min, da vi får se på utviklingen og forskjellen det utgjør det å snakke med barn, i stedet for å snakke om barn. Opplevelsen av fattigdom for barn kan være helt ulikt fra hvordan det oppleves for voksne, å kun snakke og jobbe med foreldre vil derfor ikke være nok. Artikkelen viser det at en faktisk må snakke med barna for å få et mer helhetlig bilde av situasjonen og at det er veien til å bekjempe fattigdom.

«Å ha lite der de fleste har mye» er basert på kvantitativ metode. Der det er gjort flere spørreundersøkelser av barn og unge i Oslo. Her sammenligner de ut i fra spørreundersøkelsene hvordan det oppleves å ha lite på ulike steder i landet, og at bosted har noe å si for opplevelsen. I tillegg så er fenomenet relativ deprivasjon diskutert, som handler om det å ha mindre enn andre og det å skille seg ut ufrivillig (Pettersen & Sletten, 2019). Her

får vi se hvordan nærmiljø og opplevelse av lavinntekt henger sammen, noe som er svært interessant og relevant for oppgaven da vi får større innsikt på ulike faktorer som spiller inn på barn og unges opplevelse.

Den siste artikkelen jeg har valgt å inkludere er også basert på saksbehandlers synspunkt. Jeg valgte å inkludere denne da jeg har to artikler med barns perspektiv, og to artikler med saksbehandlers perspektiv. Slik vil jeg få et godt grunnlag for å sammenligne og diskutere likheter og forskjeller, samt diskutere i hvilken grad barnets rett om forsvarlig levestandard blir bevart i forhold til de ulike perspektivene. Denne artikkelen diskuterer akkurat dette, og med hjelp av de andre artiklene kan jeg selv analysere og diskutere mine funn i forhold til problemstillingen.

3.4 Studiens troverdighet

En troverdig studie betyr at en er kritisk til kildene en bruker ved å undersøke og vurdere flere referanser enn de første og best tilgjengelige, da disse ikke nødvendigvis er best (Dalland, 2020, s. 152). Ved hjelp av ulike søkeord bør en lese og sammenligne de ulike resultatene for å se på hva som kan besvare din oppgave på best mulig måte.

For å vurdere kvaliteten på kilden er gyldighet, holdbarhet og relevans viktige faktorer å undersøke (Dalland, 2020). Det vil si at en undersøker tekstens relevans ved å for eksempel se på inklusjons- og eksklusjonskriteriene for å se hvorvidt den er relevant for å besvare din problemstilling. Stille spørsmål om den er dagsaktuell eller utdatert, om den er gjeldende den dag i dag. For å vurdere tekstens relevans kan en spørre seg selv hvordan kilden kan bidra til å svare på spørsmålene dine, hvordan du kan bruke kilden i oppgaven, kildens kvalitet og hva kilden faktisk forteller (Dalland, 2020).

Et av inklusjonskriteriene mine var at de skulle være fagfellevurderte, noe alle mine fire artikler inkluderer, som vil si at de er godkjent av andre forskere. Inklusjons- og eksklusjonskriteriene har også hjulpet til med å filtrere relevante artikler innenfor temaet som er lavinntektsbarn og opplevelser. På den måten kan jeg være sikker på at forskningsartiklene svarer på sin hensikt om å belyse problemstillingen som studiet mitt baserer seg på. I tillegg har jeg gjort meg bevisst over mine egne subjektive meninger for å på best mulig måte forsikre at oppgaven ikke blir påvirket av disse på noen måte. Jeg har benyttet meg av fagstoff som inkluderer ulike perspektiver om barn i vedvarende lavinntekt, og deres opplevelser og

muligheter. Ved å inkludere ulike perspektiver gir det meg mulighet til å få et mer helhetlig bilde, slik at jeg kan strukturere likheter og forskjeller om hvordan det oppleves på innsiden (barna) og hvordan det ser ut fra utsiden (saksbehandlerne).

4.0 presentasjon av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere funnene i de valgte forskningsartiklene. Jeg har valgt å presentere funnene i tråd med teorien om barns perspektiv og barneperspektivet. Jeg har derfor valgt å dele opp presentasjonsdelen i barnas perspektiv og voksnes (saksbehandleres) perspektiv for å få et mer helhetlig bilde.

4.0.1 barnets perspektiv

Fritidsaktiviteter

I følge artikkelen «Er det for dyrt» går Thorød inn på hvordan deltakelsen til barna direkte og indirekte har en innflytelse på valgene de tar i hverdagen, spesielt når det gjelder valg av organiserte aktiviteter (Thorød, 2022). Selv om det stort sett er venner og interesser som styrer valg av aktivitet, ser en at også penger er en faktor, når en går dypere inn i barnas historier (Thorød, 2022). I følge intervjuene som er gjort med de forskjellige barna, så kommer det frem at det er flere av disse som gjør seg en økonomisk vurdering når de foretar valg av fritidsaktiviteter. Selv om det er noe dem ønsker å gå på og som ligger på høyt på interesselista, unngår de å kreve og spørre om det da de er klar over foreldrenes økonomiske situasjon. Barn som Inger og Jamila som er blitt intervjuet i denne sammenhengen svarer med at «det er så dyrt» med de aktivitetene som ligger høyest på interesselista, og finner alternative løsninger som er mindre kostbare som å være med venner, eller finne en aktivitet som koster mindre eller i verste fall slutte helt (Thorød, 2022). Så har du andre barn som Jonis, som legger frem et ønske om å gå på karate indirekte for å se responsen til foreldrene for å avgjøre om det er hensikt å spørre om å starte selv, men når svaret er taushet trekker de som regel seg tilbake igjen (Thorød, 2022). Det er altså store indikasjoner på at økonomi er et sårbart tema for mange, de er klar over situasjonen og bare det å spørre foreldrene om noe kan virke vanskelig da en kanskje forsøker å skjerme foreldrene og dermed kan sette foreldrene i en vanskelig posisjon

Sosial kapital og eksklusjon

I tillegg ser man sammenhengen mellom økonomi og sosial kapital, den sosiale kapitalen kan åpne og lukke valgmulighetene, Fedia som så på sin klassevenninne som en portåpner erfarte å bli avvist da hun ikke passet inn (Thorød, 2022).

Også i artikkelen «å ha lite der de fleste har mye» får man et inntrykk av barnas opplevelser og deres perspektiv av det å vokse opp i lavinntekt. Denne artikkelen belyser blant annet hvordan det oppleves å ha dårlig råd i de forskjellige bydelene i Oslo. Det kommer frem at den største utfordringen for barn i fattige familier er det å skille seg ut, og ikke har muligheten til å delta på samme måte som de andre i nærmiljøet (Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. 2019). Omgivelsene har altså stor betydning for barn og unges opplevelse av fattigdom, om en vokser opp i et miljø der mange har bedre økonomi kan det gi en større belastning og fattigdomsopplevelsen føles sterkere enn for dem som vokser opp i et miljø der flere er inntektsfattige. Det kan blant annet føre til skam, eksklusjon og mindreverdighetsfølelse å vokse opp rundt velstående jevnaldrende. Likevel så kan en se positivt på det, som en beskyttelsesfaktor da en har tilgang på kontakter, ressurser og rollemodeller i samfunnet, som kan føre til at disse ungdommene oppnår bedre utdanning og jobber i fremtiden enn dem som vokser opp i et inntektsfattig nærområde (Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. 2019). Altså nettverk og sosial kapital kan åpne flere dører i fremtiden. Dersom vennskap formes er det også tilgang på sosial kapital på bånd nivå, som kan gi flere valgmuligheter både nåtid og fremtid og ikke minst bedre livskvalitet. Selv om penger har en stor betydning for deltakelsen i forskjellige aktiviteter og hvorvidt en passer inn, kan den sosiale kapitalen i form av nettverksforbindelser likevel gi muligheter en ikke ville hatt tilgang til ellers, og være en vei ut av lavinntekt.

4.0.2 Saksbehandlers perspektiv

«Skjerme barna?»

I både artikkelen «Betydningen av barns deltakelse i bekjempelsen av fattigdom» og «Barnets rett til en forsvarlig levestandard» kommer det frem fra saksbehandlere at barna ikke blir hørt. De sier blant annet at alle barn har rett til å få sin situasjon og behov vurdert av NAV, men at dette ikke blir fulgt opp, i stedet fatter de vedtak uten å vurdere den enkeltes situasjon (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Og at selv med tydelige føringer om barnas rett til deltakelse og medvirkning, så får barna sjeldent en mulighet til å uttale seg om sine erfaringer og behov, men at heller foreldrenes behov er blitt prioritert (Rugkåsa, M. & Bergheim, B. 2020).

Informasjonen NAV får om barna gjennom foreldrene gir nødvendigvis ikke kunnskap om hvordan barna selv erfarer dem (Rugkåsa, M. & Bergheim, B. 2020).

Med andre ord så blir ikke barnets rett til medvirkning og deltakelse godt nok bevart i praksis. Hvilken forskjell kan en forvente om en faktisk snakket med barna, i stedet for om dem? HOLF-prosjektet i NAV, har forsøkt å finne ut av akkurat dette. Familiekoordinatorerne har uttrykt at grunnen til at de har unngått å prate med dem, er for å skjerme dem mot familiens problemer (Rugkåsa & Bergheim, 2020). Etter samtalene med barn som var gjort i artikkelen «er det for dyrt» så kommer det derimot frem at de aller fleste barna er klar over problemene selv. Dette kom tydelig frem ved at flere av dem gjorde seg økonomiske vurderinger ved valg av aktivitet, at noen måtte slutte på aktiviteten sin, og at andre ikke turte å spørre om en aktivitet i det hele tatt. Forsøket på å skjerme barna, fører til at de går rundt med følelser og opplevelser alene, i stedet for at de blir hørt og hjulpet. I tillegg til at disse barna forsøker å samtidig skjerme foreldrene ved valgene de tar.

Mulighetsrom ved å snakke med barn

Etter at familiekoordinatorerne i NAV forsøkte å snakke med barna i tråd med HOLF-prosjektet, fikk de både ny informasjon og annet innblikk i hvordan familien, og barna hadde det (Rugkåsa & Bergheim, 2020). En grunn til at en ikke får dette innblikket ved å kun prate med foreldrene kan være frykt. At de tilbakeholder informasjon om hvor dårlig situasjonen er på grunn av skam og frykt for å bli sett på som dårlige foreldre, som ikke klarer å gi barna det dem trenger. Det var et par tilfeller i Holf-prosjektet der familiekoordinatorer virkelig fikk oppleve det at foreldre holder igjen, eller bare ikke er klar over barnas situasjon og behov selv. I et møte med foreldre var det snakk om klær der en familiekoordinator fra NAV uttrykte; *«Barn er impulsive. Sånne ting som foreldrene ikke sier, det kan barn si. Så at foreldrene sier: 'Nei, det er ikke noe problem med klær'. Så bryter barnet inn: 'Mamma, skoene mine er for små!'»* (Rugkåsa & Bergheim, 2020).

I en annen sak skjedde det samme, der moren holdt igjen og sa at alt gikk fint med gutten sin gjentatte ganger, men etter å ha møtt gutten kom det frem noe helt annet.

Familiekoordinatoren beskriver etter møtet med gutten;

«Men så fikk vi møte barnet, og da opplevde jeg at han fortalte oss noe. Jeg snakket med moren i etterkant og spurte om hvordan gutten egentlig har det på skolen, går det egentlig så

bra? Da kom det fram at gutten ikke hadde det så bra på skolen. Han ble mobbet og hadde mye sinne» Rugkåsa & Bergheim, 2020).

Disse eksemplene viser mer enn nok om hvilket mulighetsrom det er i det å snakke med barna, i stedet for om dem. Ved å snakke med dem for en også sett mer som kan være innlysende. Blant annet kroppsspråk og uttrykk når spørsmål eller følsomme temaer kommer opp.

4.1 Diskusjon av funn

I denne delen skal jeg gå nærmere inn på funnene ved å trekke inn likheter og forskjeller ved barnets perspektiv og barneperspektivet. Videre vil jeg diskutere i hvilken grad barns interesser blir forstått og bevart i barneperspektivet, og hvilken forskjell det ville gjort om barnets perspektiv var i fokus.

4.1.2 Sosial eksklusjon og sosial kapital

Det er flere konsekvenser som kommer med det å vokse opp i vedvarende lavinntekt. En ting både barna og saksbehandlerne virker enige om at sosial eksklusjon er en negativ konsekvens av fattigdom. Studier har blant annet vist at den største byrden for barn i lavinntekt er det å skille seg ut og ikke kunne delta på lik linje som de andre i nærområdet (Pettersen & Sletten, 2019). Fedia er en av disse barna som opplever å skille seg fra majoriteten, og uttrykker at det å ikke ha penger «gjør en teit» (Thorød, 2022). Med andre ord også bidrar til eksklusjon, ved at Fedia skiller seg ut får hun ikke være med på de samme aktivitetene som de andre og heller ikke med dem. Utenforskap og mangelen av tilhørighet kan ha en svært negativ virkning på barns oppvekst ved at de for eksempel ikke fullfører skolen, fordi de får en følelse av at skolen ikke er noe for dem (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Det å falle ut fra skolen kan i seg selv noe som kan være med på å skape fremtidige problemer som sosial arv, da en vil vokse opp med innsnevrede muligheter i valg av arbeid. Utdanning er svært essensielt i et land som Norge for å kunne komme inn på et arbeidsmarked som gir nok inntekt til å kunne opprettholde den høye standarden vi har til et nødvendig livsopphold. Uten utdanning så vil en risikere å havne i vedvarende lavinntekt i voksen alder og dermed forsterke effekten av sosial arv.

På den andre siden så kan sosial kapital i form av vennskap, felles interesser, verdier og normer skape en relasjon på bånd-nivå som videre skaper muligheter. Flere av barna benyttet seg blant annet av denne sosiale kapitalen, en av disse barna, Hadi uttrykker at; «jeg har en venn som bor i blokka, så jeg går til han og så kjører han meg» (Thorød, 2022). Inger er også en av disse barna som ikke fikk begynne på ridning da det var for dyrt, og benytter seg av vennene sine da hun uttrykker; Jeg for holde meg til å være med andre på ridninga, jeg da» (Thorød, 2022). Dette er barn som ved hjelp av deres besittelse av sosial kapital får drive med aktivitetene de ønsker å delta på ved hjelp av venner, noe de ikke hadde fått til uten denne sosiale kapitalen.

4.3 Sosial arv

Forhindringen av sosial arv er et omdiskutert mål i flere av artiklene. Også i HOLF-prosjektet er det et langsiktig mål å forhindre fattigdom i å gå i arv, altså forebygge at barn som vokser opp i lavinntekt forblir fattige i fremtiden (Rugkåsa & Bergheim, 2020). I en rapport fra kunnskapsdepartementet (2015) viser det seg at hele 88% av elever som har foreldre med høyere utdanning fullfører videregående, og kun 46% av dem som har foreldre med lavere utdanning fullfører videregående (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Noe som indikerer at barn som vokser opp i en upresset familieøkonomi har bedre prognoser for fremtiden, enn dem som vokser opp med lavinntekt og utenforskap. Dårlig økonomi over tid kan påvirke selvfølelsen og håp for fremtiden, noe som kan føre til overføring fra en generasjon til en annen. I følge artikkelen om «Barnets rett til en forsvarlig levestandard» så ligger mye av forebyggings og bistandsansvaret hos kommunale virksomheter (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Skolen er en arena der alle barn skal være, og at de hvert fall der skal kunne stille likt, men med forventninger om aktiviteter som koster penger skaper det et skille og legger press på dem som vokser opp i lavinntekt (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Dette er en saksbehandlers perspektiv, og stemmer i stor grad med barnas perspektiv som blir presentert i artikkelen «Er det for dyrt?», der flere av barna opplever å skille seg ut blant venner på skolen på grunn av valg og muligheter til ulike fritidsaktiviteter (Thorød, 2022). Det er en likhet som tyder på at skolen og forventninger som foreligger i skolen har et forbedringspotensialer for å minske skillene i tidlig alder, og dermed forebygge sosial arv. Likevel krever det en innsats fra flere instanser, mennesker og ulike arenaer for at endring skal være mulig. For eksempel så spiller menneskers holdninger en stor rolle om noen føler seg inkludert og akseptert, noe som mennesker selv kan styre men som krever en endring fra flere hold.

Likevel mener jeg at en inkludering av barnets perspektiv både på skolen og i møte med offentlige institusjoner som NAV vil ha en stor betydning for denne forebyggingen. Jeg har tidligere vist til at barn er mye mer vitende enn vi kanskje tror, og at lavinntekten påvirker dem selv om voksne og saksbehandlere forsøker å skjerme dem. Barn burde ikke gå rundt med den byrden, og tenke på å ta av seg foreldrene i så tidlig alder ved å forsøke å skjerme foreldrene sine, noe jeg har vist til at dem gjør. Bevisst og ubevisst. Videre så har flere sosiokognitive mentale modeller dokumentert hvordan barn interaktivt opplever, forstår og handler annerledes enn voksne, så et barneperspektiv er kun på plass dersom en klarer å forme et konsept av hvordan barn bruker sine tolkningsstrategier og handlinger for å engasjere seg i hverdagen (Sommer et al. 2010, s. 40). Det vil med andre ord si at barneperspektivet ikke presenterer et realistisk bilde av hvordan barn selv ville handlet eller tolket en situasjon store deler av tiden. Dette er enda en faktor som tyder på at barnets perspektiv selv ville gitt bedre forutsetninger til å treffe på hva barnas behov faktisk er.

I skolen har det vært stort fokus på barneperspektivet, men de siste tiårene har barnets perspektiv blitt mer sentral og ECE (educational credential evaluators) har rettet fokus om å implementere kommunikasjon, interaksjon og deltakelse nemlig fordi barns forståelse og tilstedeværelse i skolen kun kommer frem ved at de får muligheten til å uttrykke seg (Sommer et al. 2010, s. 221). I tillegg til at barnet skal bli respektert og akseptert som likeverdige mennesker tidlig i barndommen og utdanningen og på denne måten bli aktive partnere i hverdagen, som krever at de blir hørt (Sommer et al. 2010, s. 221). Barneperspektivet er altså en flott pekepinn for å sette realistiske krav og forventninger til barn i skolen, men for at barnet skal utvikle seg og lære både i skolen og som et menneske er barnets perspektiv helt essensielt, da en ikke kan se hva som foregår i hodet deres ellers.

4.4 Barns rett til deltakelse og medvirkning

Det kommer frem ved flere anledninger at barns rett til deltakelse og medvirkning ikke blir bevart slik en burde. Det virker som at de fleste offentlige instanser er klar over det selv da det står at; «I Nav har likevel barn sjelden vært gitt mulighet til å uttale seg om sin egen situasjon, erfaringer og behov...» (Rugkåsa & Bergheim, 2020). Mens barneombudet uttrykker at barna ikke blir hørt eller får sine behov vurdert av NAV når de skal fatte vedtak (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). Selv om en snakker med foreldre om barnas behov, så overser en barnas

subjektive opplevelse, noe som kan være annerledes enn foreldrenes oppfatning av den. Dette kommer tydelig frem i intervju og spørreundersøkelser av barn og unge som uttrykker at det å skille seg ut er en byrde og å ikke kunne delta på samme måte som de andre jevnaldrende svekker deres sosiale kapital. Dette videre byr på utfordringer for dem, ved at de kan havne utenfor på grunn av ulikhet og eksklusjon og dermed kan oppleve å få innsnevrede valgmuligheter (Thorød, 2022). Et eksempel på dette er at ved hjelp av sosial kapital eller nettverk kan en få mulighet til å være med på aktiviteter eller turer ved at en kjenner noen som kan låne deg utstyr eller bidra med transport, ved mangel av dette blir det kanskje vanskelig eller helt uaktuelt å få til dersom en ikke har midlene til å få det til selv.

På den andre siden så har foreldreansvaret en betydning fordi den er nedstemt i lov 08.04.1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven, bl) kapittel. 5 om foreldreansvar og hvor barnet skal bo fast. I barneloven § 30 står det at de som har foreldreansvaret har rett og plikt til å ta avgjørelser for barnet, men med vekt på barnas meninger. Ut i fra denne loven alene, så er det ikke galt at de offentlige instansene snakker med foreldrene på vegne av barna, da de har foreldreansvaret. Likevel står det også at loven skal følge grensene i bl. §§ 31 til 31 hvor hovedpoenget er at barnet skal inkluderes så fort de er i stand til å danne seg egne synspunkt, og inkludere dem etter alder og modning. Det vil si at mye av ansvaret om hvor mye barnet blir inkludert ligger hos dem med foreldreansvaret. Men for å sørge at foreldrene presenterer barnas behov godt nok, så vil det være lurt for de ulike offentlige instansene å inkludere barna selv også. Selv om de ikke har krav til å snakke med barna så spiller blant annet familieøkonomi en stor rolle i barnas oppvekstvilkår, og ved å snakke med barna ville en forsikret seg i større grad om at deres behov blir bevart på kort og lang sikt (Kane, Neverdal, & Stenberg, 2018). På denne måten kan de også forsikre seg om at barnets beste blir bevart på best mulig måte, samt fatte de vedtakene som passer seg best i forhold til avgjørelser som omfatter barna.

Dersom en skal tolke barnekonvensjonens prinsipp om barnets beste fra et sosialt til et personlig nivå, må det være et veiledende prinsipp som tilsier at en barneperspektivs orientering, forståelse og implementering av barns egne perspektiver vil være en nødvendighet (Sommer et al. 2010, s. 221). Barnets perspektiv er altså en nødvendighet for å bevare prinsippet om barnets beste, ingen andre enn barnet selv kan uttrykke sine egne opplevelser og behov bedre enn barnet selv.

5.0 Avslutning

Barnets perspektiv har fått mer fokus de siste åra i tillegg til barneperspektivet, men i følge offentlige institusjoner som NAV og ulike saksbehandleres perspektiv så kommer det frem at barnets perspektiv ikke blir like godt bevart i praksis. Heller blir ikke enkeltsaker vurdert i den graden det skal. Dette kan være en konsekvens av flere faktorer som tid, hvor mange saker hver saksbehandler har, ressurser og egne synspunkter og meninger for å «skjerme barnet» ved å ikke inkludere dem i like stor grad som kanskje er nødvendig i en vurdering. Likevel så er barnets beste og barnets perspektiv og rett til å bli hørt nedfelt i flere lover, og det av en grunn. Dersom det er saker som berører barnet, så er det ingen andre enn barnet selv som kjenner bedre til deres situasjon og opplevelser, som gjør barnet til en nødvendig ressurs for å kunne fatte vedtak som kan svare til deres behov. Barneperspektivet derimot blir bevart til en viss grad gjennom samtaler med foreldre, men som jeg har vist til tidligere så er barneperspektivet en objektivisering av dem, da ingen kan gå inn i hodet til et barn og kjenne på hvordan de opplever en situasjon, ikke engang foreldre. Ved å observere atferd og kroppsspråk kan en få en ide om hva som foregår, men det stemmer nødvendigvis ikke med realiteten. Dette fører til at flere barn som vokser opp i lavinntekt må gå rundt med undertrykte følelser og ansvar for å skjerme foreldrene sine, for eksempel ved valg av aktiviteter og holde igjen informasjon og ønsker som de tror vil gjøre det vanskeligere for foreldrene. Barn burde ikke ha dette ansvaret så tidlig, da det kan føles som en byrde og føre til andre konsekvenser som kan gå utover skole, sosiale arenaer og sosial kapital som kan komme til nytte senere.

5.1 Konklusjon

Til å konkludere med så mener jeg at barnets perspektiv er helt essensielt og effektivt for å kunne forebygge og bekjempe lavinntekt. Dette mener jeg på grunnlag av funnene jeg har foretatt meg, av barn som selv uttrykker et ansvar og undertrykking av egne ønsker og behov i forskjellige arenaer for å beskytte foreldrene sine, og dermed fører til tap av sosial kapital. Jeg har også teori og funn som støtter og viser viktigheten av sosial kapital som skapes i akkurat

disse arenaene, som skolen og fritidsaktiviteter. Her de aller fleste skaper grunnlag og vennskap som kan hjelpe dem ut av sosial arv, som vedvarende lavinntekt i fremtiden. Nettverk kan åpne mange dører og ikke minst bedre livskvaliteten. Fordi det å vokse opp med lite der folk har mye kan oppleves som en stor byrde hos mange. Det er viktig å inkludere barnet i større grad da det viser seg at forsøket på å skjerme barnet, kan ha motsatt effekt. En må også tenke på at barna er fremtiden, og gjensidig respekt med barn i tidlig alder som likeverdige mennesker med kropp og sinn er svært viktig for at disse barna skal lykkes, og for at fremtiden skal være lys. For at dette skal være mulig må deres stemme bli hørt.

Litteraturliste:

Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, (3), 77-101. Hentet fra:

[Braun & Clarke \(2006\). Thematic content analysis.pdf](#)

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal. (s. 17- 264).

Danbolt, I. L. (2022, 05. september). *Fattigdom*. FN-Sambandet. Hentet fra:

<https://www.fn.no/tema/fattigdom/fattigdom>

Civita. (2017, 26. juni). *Velferdsstat*. Hentet fra:

<https://civita.no/politisk-ordbok/velferdsstat/>

Epland, J. & Normann, T. M. (2021). *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt*. SSB. Hentet fra:

<https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/115-000-barn-ihusholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>

Jensen, I. B. (2021). *Ways of Seeing Children – Perspectives of Social Workers in Chile and Norway* (Doktorgradsavhandling, Universitetet i Stavanger). UIS Brage. Hentet fra:

https://uis.brage.unit.no/uisxmlui/bitstream/handle/11250/2756359/Ida_Bruheim_Jensen_PhD.pdf?sequence=1&isAllow ed=y

Kane, A. A., Neverdal, S. & Stenberg. (2018). Barnets rett til en forsvarlig levestandard. Utøvelse av skjønn i Nav og barneverntjeneste. *Fontene forskning* (11)1, 17-29. Hentet fra: <https://fontene.no/forskning/er-det-for-dyrt-6.584.865339.c8b4000e6c>

Martens, C. T. (2012). *Subjektiv fattigdom i et velferdssamfunn: Barn og foreldres opplevelse av økonomisk knapphet 2000-2009 (nr. 3/12)*. NOVA – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. (s. 11- 79).

Nasjonalbiblioteket. (02. Desember 2022). *Hvordan søke systematisk*. Søk og skriv. Hentet 26. februar 2023 fra: <https://www.sokogskriv.no/soking/systematisk-soking.html>

Nilsen, S. (16. november 2017). *Fenomenologi*. Omhelse. Hentet 26. februar 2023 fra: <https://omhelse.no/fenomenologi/>

Normann, T. M. (2021). *Barna som vokser opp i lavinntekt*. SSB. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/barna-som-vokser-opp-i-lavinntekt>

Pettersen, O. M., & Sletten, M. A. (2019). Å ha lite der de fleste har mye: Nabolagets betydning for subjektiv fattigdom blant ungdom i Oslo. *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 18(2), 139–170. Hentet fra: <https://journals.oslomet.no/index.php/ungdomsforskning/article/view/3168/3092>

Rugkåsa, M. & Bergheim, B. (2020). Betydningen av barns deltakelse i bekjempelse av fattigdom. *Idunn*, 23(3), 157-169. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-2052-2020-03-01>

Sandberg, K (Red.). (2020). *Barnekonvensjonen: barns rettigheter i Norge*. (utg.4.). Universitetsforlaget. (s. 55- 229).

Sommer, D., Samuelsson, I. P. & Hundeide, K. (2010). *Child Perspectives and Children's Perspectives in Theory and Practice*. Springer. (s. 11- 233).

Thidemann, I. J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter – den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving* (2. utg.). Universitetsforlaget. (s. 81-100).

Thorød, A. B. (2022). Er det for dyrt? Om barns deltakelse og valg av organiserte fritidsaktiviteter når familiens økonomi er svak. *Fontene forskning*. Hentet fra:

<https://fontene.no/forskning/er-det-for-dyrt-6.584.865339.c8b4000e6c>

Udir. (2023, 28. februar). *Veileder – tilrettelegging for barn og elever med stort læringspotensial*. Hentet fra:

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/veiledertilrettelegging-for-barn-og-elever-med-stort-laringspotensial/>